

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: **«ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ**
В РЕГІОНІ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)»

Виконавець:
студент 2 курсу, 6 групи ФЕУП
Ластовенко Олексій Миколайович

(підпис)

Науковий керівник:
к. е. н., професор
Карпов Володимир Анатолійович

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У забезпеченні виходу економіки з кризового стану і стабільного її розвитку вирішальну роль відіграє науково обґрунтована інвестиційна політика держави. Саме вона визначає реальні джерела, напрями, структуру інвестицій, здійснює раціональні та ефективні заходи для виконання загальнодержавних, регіональних та місцевих соціально-економічних і технологічних програм, відтворює процеси на макро- й мікроекономічному рівнях. Водночас держава повинна регулювати створення в країні сприятливого інвестиційного клімату, формування й розвиток фондового ринку, сприяти спрямуванню інвестицій у пріоритетні виробництва та ін.

В Україні ж дотепер не створено обґрунтованої системи державної підтримки інвестиційної діяльності підприємств. Як наслідок цього, в інвестиційній діяльності країни утворилося замкнуте коло, коли недоінвестування народного господарства посилює спад виробництва, що, в свою чергу, спричиняє зниження інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання та держави. Вивести Україну з цієї ситуації може лише науково обґрунтована інвестиційна політика держави.

Проблема залучення інвестицій стоїть перед безліччю країн та регіонів, для Одеського регіону вона теж актуальна. Так як в регіоні не вистачає власних ресурсів, насамперед фінансових, необхідно залучати саме іноземні інвестиції. Вони допомагають внутрішньому економічному розвитку, а також відновленню національної економіки. Необхідно визначити сучасний стан та проблеми залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) задля того щоб зробити пропозиції щодо покращення становища.

Нажаль у наукових дослідженнях недостатньо приділяється уваги дослідженню інвестиційного клімату в економіці Одеського регіону та проблемам, які негативно впливають на притік інвестицій на сучасному етапі. Аналіз сучасного стану залучення прямих іноземних інвестицій допоможе визначити напрями вдосконалення інвестиційної діяльності Одеського регіону, які можуть бути покладені в основу реалізації та посилення інвестиційної привабливості.

Одним із пріоритетних стратегічних напрямів підвищення конкурентоспроможності будь-якого регіону є перехід від сировинної економіки до економіки, розвиток якої заснований на використанні людського капіталу, інтелектуальних ресурсів і високих технологій. Стратегічна мета будь-якого регіону — стати повноцінною територією інноваційного розвитку. Важливу роль у цьому процесі відіграють нові організаційні форми інноваційної діяльності та активізація інвестиційного клімату регіону.

Метою дослідження є визначення природи інвестиційної політики як об'єкта державного регулювання економіки та з'ясування основних напрямків активізації інвестиційного клімату регіону на прикладі Одеської області.

Завдання дослідження:

- описати та з'ясувати теоретичні засади інвестиційного клімату;

- дослідити інвестиційну привабливість регіону на прикладі Одеської області;
- проаналізувати сучасні наукові підходи до дослідження інвестиційної політики та інвестиційного клімату та динаміку інвестицій в Одеській області;
- запропонувати економіко-математичну модель інвестиційної діяльності;
- обґрунтувати шляхи активізації інвестиційного клімату в регіоні на прикладі Одеської області.

Об'єкт дослідження є інвестиційно-інноваційний процес та форми інвестиційної політики й інвестиційного клімату.

Предмет дослідження є теоретичні та практичні аспекти оптимізації інвестиційного клімату в регіоні на прикладі Одеської області.

Методи дослідження. Методологічною основою дипломної роботи є діалектичний метод пізнання, який охоплює загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз і синтез, єдність історичного та логічного, рух від абстрактного до конкретного — при вивченні і формуванні теоретичних засад інвестиційного клімату; метод експертних оцінок, балансовий і статистичний методи при дослідженні інвестиційної привабливості регіону; методи індукції та дедукції, моделювання й обґрунтування, графічний метод — для наукового обґрунтування напрямків активізації інвестиційного клімату; методи абстрактно-логічний і узагальнення — при визначенні тенденцій розвитку інвестиційної політики й інвестиційного клімату та формуванні висновків.

Інформаційну базу дослідження складають закони України, укази Президента України, нормативні акти Кабінету Міністрів України — в аспекті активізації інвестиційного клімату в регіонах України, офіційні дані Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, Державного департаменту з питань адаптації законодавства Міністерства юстиції України, директиви й рекомендації інституцій ЄС, аналітичні огляди Європейського статистичного агентства, монографічні дослідження.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (87 найменування) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 117 сторінок. Основний зміст викладено на 104 сторінках. Робота містить 21 таблицю, 8 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: «Динаміка інвестицій в Одеській області» // Науковий студентський вісник ФЕУП ОНЕУ, Одеса, №27, 2017 р.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади інвестиційного клімату»* розглянуто сутність та напрямки інвестиційної політики та інвестиційного клімату, форми і види інвестицій. Інновації розглядаються як фактор розвитку економіки.

У другому розділі *«Оцінка інвестиційної привабливості регіону»* проаналізовано динаміку інвестицій в Одеській області, обґрунтовано результати розрахунку економіко-математичної моделі інвестиційної діяльності в регіоні.

У третьому розділі *«Напрямки активізації інвестиційного клімату в одеській області»* запропоновано шляхи покращення інвестиційного клімату в регіоні з урахування зарубіжного досвіду активізації інвестиційного клімату.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Інвестиції — це сума грошей, які використовуються для купівлі засобів виробництва, технологій, робочої сили, певних форм менеджменту та маркетингу. Інвестиції на рівні підприємства — це вкладення у розвиток продуктивних сил підприємства і відносин економічної власності, а на макрорівні — у розвиток продуктивних сил суспільства, економічної системи. Інвестиційна політика — це відносини, що виникають між суб'єктами влади (держави, регіону) та інвесторами, це є комплекс підходів і рішень, що визначають обсяг, структуру і напрямки використання інвестицій у сферах і галузях національної економіки. Це діяльність центральних та місцевих органів влади, спрямованих на виявлення джерел інвестицій та визначення раціональних форм їх використання. Інвестиційний клімат — це комплекс інституціональних (організаційних, правових, етичних тощо) та економіко-технологічних заходів держави, регіону, підприємства, які спрямовані на створення сприятливих умов для інвестиційної діяльності.

Для реалізації державної інвестиційної політики регіону необхідно формувати сприятливий інвестиційний клімат, який охоплює законодавство, податковий механізм, кредитно-фінансовий механізм, ризики вкладень у регіон, підприємство, імідж і репутацію регіону, країни та підприємств як позичальників.

2. На основі узагальнення досвіду зарубіжних країн, можна стверджувати, що роль держави на сучасному етапі полягає у виборі пріоритетів інвестиційної політики, створенні рівних умов для всіх інвесторів, стимулюванні інвестиційної діяльності через податкові та неподаткові пільги, амортизаційну політику, надання пільгових інвестиційних кредитів, підтримці загального сприятливого інвестиційного клімату. При чому, підвищення ефективності інвестиційної політики України потребує системного підходу, адже удосконалення лише окремих її інструментів призведе до низької кінцевої результативності.

3. Покращення інвестиційного клімату та інвестиційної політики, пов'язане з проведенням націлених на економічне зростання структурних реформ, формування досконалого ринкового середовища, створення довіри між бізнесом та владою. Продаж українських підприємств іноземним власникам загрожує державі втратою економічної безпеки. За цих умов державно-приватне партнерство стає одним з

ефективних механізмів реалізації державної інвестиційної політики. При впровадженні цього механізму відбувається об'єднання ресурсів і потенціалів держави та приватного бізнесу, що призводить до підвищення ефективності використання наявних ресурсів, розподілу ризиків між приватним і державним сектором та їх мінімізації.

Але необхідно зазначити, що між державою та бізнесом має бути ще одна координуюча ланка — наука, що дозволить визначитися і державі, і бізнесу у необхідності розвитку тих чи інших галузей і напрямків, розробляти та впроваджувати новітні технології, тому що саме через інновації можна залучити приплив інвестиційного капіталу від приватного сектора й досягти економічного розвитку держави.

4. Лізинг характеризується як форма інвестиційної діяльності підприємства, для якого така діяльність є основною та не може бути ототожнена з операцією купівлі-продажу основних засобів.

Досвід зарубіжних країн підтверджує, що підприємствам України складно розвиватися без застосування лізингу як джерела формування фінансових ресурсів. У більшості розвинутих країн (Великобританії, Німеччині, США) на лізингові послуги припадає приблизно третина всієї маси інвестицій. Необхідно активніше запроваджувати цю форму інвестування в Одеській області.

5. Сучасний стан розвитку світової економіки впевнено доводить необхідність продукування інновацій, інноваційного характеру цього розвитку. Економіка будь-якого рівня — результат синергії членів суспільства, рівня розвитку їх продуктивних сил, що залежить, в свою чергу, від ефективності управління знаннями. Здатність людини до продукування реальних уречевлених у засобах виробництва знань, є інтелектуальним капіталом, власне, людини, організації, економіки в цілому. Людський фактор відіграє, останнім часом, все більшої ролі розвитку економіки, що пояснюється активною інформатизацією, соціалізацією «без кордонів». Таким чином, є підстава вести мову про інтелектуальний капітал як джерело інноваційного розвитку Одеського регіону.

6. Проведений аналіз свідчить про комплекс економічних прогалин Одеського регіону. Такими економічними проблемами, в першу чергу є, незадовільний рівень інноваційної активності, низька експорто- та висока імпортоорієнтованість економіки, низька фінансова самодостатність регіону, незважаючи на проголошений курс на децентралізацію. Найбільш болючими соціальними проблемами є демографічні та проблеми зубожіння населення. Соціальні та економічні проблеми пов'язані між собою, адже низька купівельна спроможність, породжена низьким рівнем економічного розвитку, стримує подальший розвиток ринків товарів і капіталу.

7. Для поліпшення інвестиційного клімату в Одеському регіоні необхідно:
зробити пільги для іноземних інвесторів у формі технопарків, інтелектуальних центрів, Порто-Франко, регіонально-приватне партнерство тощо;
для оприлюднення інвестиційної привабливості окремих територій області розробити рейтинг їхньої інвестиційної привабливості;

створення нових та удосконалених відомих засобів зниження ризику; розвиток інфраструктури інвестиційної діяльності шляхом створення агентств і організацій, які будуть розробляти програми і проекти, котрі сприятимуть прямим іноземним інвестиціям.

8. Розглянувши основні тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в Одеський регіон, можна зробити висновок, що ПІІ в економіці регіону мають позитивний характер. Але їх не досить для нашого регіону тому, що економічний розвиток регіону вповільнився, зростає рівень бідності, інфляція, та зниження інших показників, що характеризують сучасний стан регіону.

Основними формами прямих іноземних інвестицій є: підприємства зі 100% іноземного капіталу; часткове володіння компанією; придбання рухомого і нерухомого майна; концесії.

9. Серед заходів з активізації інноваційного розвитку Одеського регіону в контексті Стратегії економічного та соціального розвитку до 2020 року можна вказати такі: 1) формування банку даних стосовно інноваційних пропозицій з урахуванням їх систематизації за ступенем готовності до використання в інноваційному процесі; 2) формування банку даних потенційних виконавців інноваційних проектів; 3) формування механізмів фінансування інноваційних проектів різних категорій; 4) розробка методики формування, державної реєстрації й супроводу інноваційних проектів; 5) формування системи інформаційної підтримки інфраструктури інноваційного розвитку; 6) формування системи підготовки кадрів для реалізації інноваційного процесу; 7) формування механізмів сприяння просуванню інноваційних продуктів на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Усі вищезазначені заходи доцільно використовувати при формуванні програми соціально-економічного розвитку області на 2018 р. та регіональної програми з активізації інноваційного розвитку Одеського регіону до 2020 р.

АНОТАЦІЯ

Ластовенко О. М., «Шляхи активізації інвестиційного клімату в регіоні (на прикладі одеської області)», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою «Економіка, планування та управління бізнесом», Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є інвестиційно-інноваційний процес та форми інвестиційної політики й інвестиційного клімату.

У роботі розглядаються теоретичні засади інвестиційного клімату; розкриваються сутність та напрямки інвестиційної політики та інвестиційного клімату, форми і види інвестицій.

Проаналізовано динаміку інвестицій в Одеській області; надано оцінку інвестиційній привабливості регіону.

Запропоновано напрямки активізації інвестиційного клімату в Одеській області, економіко-математичну модель інвестиційної діяльності в регіоні.

Ключові слова: інвестиційний клімат, інвестиційна політика, інновації, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, регіональна політика, фактор розвитку економіки, джерела інвестування.

ANNOTATION

Lastovenko O. M., «Ways of activation of the investment climate in the region (on the example of the Odessa region)», qualifying work for obtaining an educational master's degree in a specialty 076 «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» for the master's degree program «Economics, Planning and Business Management»,
Odessa National University of Economics
Odessa, 2017

Master's qualification work consists of three sections. The object of the research is the investment-innovation process and the form of investment policy and investment climate.

The paper considers the theoretical principles of the investment climate; the essence and directions of investment policy and investment climate, forms and types of investments are revealed.

The dynamics of investments in the Odessa region are analyzed; an assessment of the investment attractiveness of the region is given.

The directions of intensification of the investment climate in the Odessa region, the economic-mathematical model of investment activity in the region are proposed.

Keywords: state debt, market transformation, economic mechanism, economic growth, efficiency of management, economic-mathematical model.